© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

САРДЭЧНЫЯ ПРЫВІТАННІ ДЭЛЕГАТАМ IV З'ЕЗДУ БГКТ

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 24 (381) | ГОД VIII | 16 ЧЭРВЕНЯ 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

ПРАЦАВАЦЬ, КАБ СНЕГ ГАРЭЎ

інж. МАКАР ДЭМЯНОВІЧ — старшыня ГП БГКТ

Вось ізноў мінулі мы важную веху на нашым шляху. Стаім перад чарговым З'ездам. Ужо чацвёртым.

Чым быў знамянальны пяройдзены адрэзак дарогі?

Перад усім, мы не проста ішлі. Ішлі пракладваючы дарогу.

Трэці З'езд лічыў, што галоўным полем дзейнасці БГКТ павінна быць вёска. Ажыццяўляючы гэты правільны напрамак, мы часта сустракаліся з цалiной, якую трэба было падняць, каб яна магла выдаць жаданыя ўсходы.

Кажуць людзі, што найсмачнейшы хлеб ад сваёй працы. Гэту праўду мы праверылі на сабе. Мінулы перыяд зрабіў нас і багацейшымі і непараўнальна мацнейшымі, чым былі мы да яго. За апошнія 3 гады арганізацыя наша амаль падвоілася, уплыў яе сярод насельніцтва ўсцяж пашыраецца. Сталі мы адыгрываць сапраўды важную ролю ў жыцці вёскі. Далейшыя тэмпы набірае самадзейны рух, штораз актыўней уключаюцца нашы гурткі і ў іншыя грамадскія мерапрыемствы, а ўдзел актывістаў у слаўным ужо на ўсю краіну гайнаўскім пачыне — будаўніцтве грамадскімі сродкамі вясковых крамаў — усім вядомы.

Мы зрабілі несумненна вялікі крок наперад. Але не будзем зазнавацца, ні бесклапотна самасупакойвацца. Перад намі яшчэ шмат цаліны.

Па-ранейшаму трэба нам асноўныя намаганні кіраваць на вёску, якая, нягледзячы на вялікія перамены, якія ў ёй адбыліся і адбываюцца, усё яшчэ, у параўнанні з іншымі раёнамі краіны, з'яўляецца адсталай. Наша задача — памагчы выбрацца ёй з гэтага стану. Няправільна думаюць тыя актывісты, якія лічаць, што наша арганізацыя павінна абмежавацца выключна да культурнай дзейнасці, і калі ставіцца перад імі шырэйшыя заданні, пачынаюць падазраваць нейкую пастку, нейкі нічым не абгрунтаваны замах на самую ідэю існавання Таварыства. Такая думка фальшывая. Нам трэба і надалей класці ўсе намаганні на развіццё і пашырэнне мастацкай самадзейнасці, і роднай мовы ў школах, і літаратурнага жыцця, але мы павінны глыбока ўсведаміць ісціну, што ўсе гэтыя, вельмі важныя і патрэбныя ў грамадскім жыцці галіны, з'яўляюцца толькі часткай тых вялікіх абшараў чалавечага дзеяння, якія складаюцца на сапраўдны ўзровень культуры. Культуры з вялікай літары. Аб ёй вырашае быт народа. Чым ён вышэйшы — вышэйшым становіцца і яго культурны ўзровень.

А паколькі беларускае насельніцтва ў Польшчы ў прыгнятаючай большасці сяляне, трэба з гэтага факту рабіць у нашай дзейнасці адпаведныя вывады. Вось чаму мы высунулі лозунг: «Напрамак — сельгасасвета».

Гэта зусім не абазначае, што мы адказваемся ад іншых галін дзейнасці (развіваць іх абавязвае нас статут Таварыства), але гаворыць аб нашым жаданні ўздзейнічаць на шпарчэйшае развіццё нашай вёскі, на павышэнне яе дабрабыту.

(Працяг на стар. 5)

У Гайнаўскім «Доме настаўнік а» выстаўка настаўнікаў-мастакоў Анатоля Корзуна і Віктара Кабаца.
Фота: — архіў.

НАСУСТРАЧ IV З'ЕЗДУ БГКТ

Гурткі БГКТ, гэта аснова дзейнасці нашага таварыства. Асаблівую актыўнасць у працы гурткі пачалі праяўляць пасля III-га З'езда БГКТ, на якім вырашана асноўную дзейнасць таварыства — канцэнтраваць у беларускіх вёсках. Таварыства бліжэй вёскі, бліжэй патрэб вясковага насельніцтва — гэта асноўны лозунг, які прысвячаў нашай арганізацыі ў апошнія гады, пасля III-га З'езда.

Паглядзем, якія поспехі асягнулі ў працы паасобныя аддзелы таварыства рэалізуючы гэты лозунг.

Зразумела, што з прычын тэхнічных немагчыма паказаць у адным нумары «Нівы» ўсяго багацтва і рознароднасці форм дзейнасці нашага таварыства. Прапануем пазнаёміцца толькі з некаторымі, так сказаць, тыповымі ў даным павеце формамі дзейнасці БГКТ.

ГРАМАДСКІЯ ЧЫНЫ

«Дом настаўніка» ў Гайнаўцы пабудавана нядаўна. За гэты кароткі перыяд часу ён патрапіў стацца найбольш папулярным месцам культурнага адпачынку жыхароў Гайнаўкі. Тут змяшчаецца аддзел БГКТ. Праўленне аддзела супольна з праўленнем Саюза польскіх настаўнікаў арганізуе шэраг цікавых мерапрыемстваў, якія сцягваюць сюды не толькі жыхароў Гайнаўкі, але і людзей нават з адлеглых вёсак павета. Цікавыя «Згадуй згадулі», выстаўкі, даклады, сустрэчы — гэта толькі некаторыя формы дзейнасці БГКТ у Гайнаўскім «Доме настаўніка».

На Гайнаўшчыне нядрэнна развіваецца і рух мастацкай самадзейнасці. Зараз існуе тут 14 драмгурткоў. Развіццё руху мастацкай самадзейнасці, арганізатарамі якога з'яўляюцца перш за ўсё гурткі БГКТ, найлепш адлюстроўвае гурток у Скупаве. Гурток падрыхтаваў дзве п'есы. З пастаноўкамі іх пабываў у 15 вёсках. Выступаў таксама на павятовых дажынках, фестынах і акадэміях. Даход з выступленняў скупаўскія артысты пастанавілі прызначыць на пакупку тэлевізара. З гэтай мэтай гурток БГКТ

(Працяг на стар. 3)

Школа ў Скупаве — месца дзейнасці гуртка БГКТ.
Фота: В. Млыньчык

IV З'ЕЗД БГКТ

16 чэрвеня г.г. у Беластоку адбудзецца IV з'езд Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

З'езд падвядзе вынікі дзейнасці Таварыства за мінулыя тры гады і вызначыць напрамак на будучы перыяд.

З'езд адбудзецца ў будынку ГП БГКТ на вуліцы Варшаўскай 11 і пачынаецца а гадз. 10.

ВЯРНУЛІСЯ З АПОЛЯ

(РАЗМОВА З КІРАЎНІКОМ „ЛЯВОНІХІ" ВАСІЛЁМ КАРДЗЮКЕВІЧАМ)

— Дзе Аполе, а дзе Беласток. Аднак два гэтыя гарады і два ваяводствы знайшліся і пасябравалі. Яшчэ адзін доказ, што дружба не знае граніц. Нават у нашым святкаванні Года Беластоцкай Зямлі Аполе ідзе з намі ў ногу. Нашае свята — гэта і іх свята. Нядаўна ў Аполі адбылося многа ўрачыстасцей звязаных з нашым Годам. Ад нас некаторым удалося там быць. Ты, Васіль, згодзен са мной у тым, што сказала.

— Пакуль поўнасцю.

— Як гэта, пакуль?

— Мы ездзілі туды не любавацца цудоўнаму святу, а тварыць яго. Цешыць другіх, но і паказаць: вось глядзіце і слухайце, мы беластоцкія беларусы.

— Адным словам артысты. Ганарымся вамі — такімі здольнымі, вясёлымі беларусамі з «Лявоніхі». — Як жа вас прымалі?

— Раскажу ад пачатку. Мелі мы чатыры канцэрты: Гродкаў, Ныса, Намыслаў, Браніцэ. Гледачоў было заўсёды поўна. Прымалі вельмі добра...

— Пераб'ю. Гэта ўся афіцыяльшчына. Мне трэба інакш.

— Хочаш, каб хваліўся?

— Калі маеш чым.

— Вось адзін выпадак у Нысе. У час канцэрту пагасла раптам святло. Зрабілася цёмна, хоць у вочы калі. А людзі чакаюць. І ўяві сабе, чакалі так паўтары гадзіны. Але калі святло зноў запалі-

(Працяг на стар. 4)

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

МІНІСТР ПРАФУМ САЛГАЎ

Марскі вуж з'яўляецца прадуктам фантазіі англійскіх журналістаў. Не першы дзесятак год кормяць яны ў час летніх канікул сваіх чытачоў сенсацыйнымі інфармацыямі аб пошуках гэтай пачвары, якая праўдападобна жыве ў адным з азёраў Шатландыі. Аднак у гэтым годзе англійскія журналісты чамусьці не квапяцца падымаць шум пра таямнічага вужа, хаця лета не за гарамі.

Маюць яны больш цікавую тэму. Старонкі лонданскіх газет і часопісаў аж кішаць ад інфармацый і каментарыяў аб «нечуванай» афёры міністра брытанскай арміі Джона Прафума. Афёра пачалася на пераломе 1962/63 гадоў. Пранырлівыя лонданскія газеты змясцілі тады некалькі заметак адносна маралі міністра брытанскай арміі. Для Прафума закінута, што ён знаходзіцца ў блізкіх сувязях з цудоўнай натуршчыцай Хрысцінай Кілер. Брытанскай мяшчанскай грамадскай думцы асабліва не спадабалася тое, што міністр — жанаты і сямейны чалавек — заводзіць «муркі» з паненкай, якая мае дрэнную рэпутацыю. Некаторыя пісалі нават, што яна з'яўляецца не толькі натуршчыцай, але выконвае прытым найболей старажытную прафесію свету...

Англійскія журналісты з падвоенай энергіяй падхапілі гэтую справу, калі аднаго дня, на прадвесні, прыгожая Хрысціна знікла з Лондана. Выследжана, што выехала яна ў Іспанію якраз напярэдадні суда, у якім павінна была выступіць у якасці сведка супроць нейкага негра, закаханага да шаленства ў яе. Гэты негр быццам бы разбіў камусьці галаву праз зайздрасць. Кажуць, што ён пабіў нікога іншага, як... Прафума.

Брытанскія законы забараняюць выязджаць заграніцу кожнай асобе, якая прымае ўдзел у судовым разборы. — Хрысціна Кілер беспераішкодна пакінула Англію не выканаўшы свайго абавязку перад судом, — пісалі англійскія журналісты. Значыць, знайшоўся хтосьці такі, хто змог зламаць брытанскія законы і стварыць для Кілер магчымасць выезду. Гэтаму «хтосьці», відаць, было на руку, каб Кілер не стала перад судом.

Прэм'ер Макмілан не вытрымаў так выразных намёкаў. Адбыў ён шчырую размову з міністрам Прафума і атрымаў ад яго пісьмовае запэўненне, што не было ніякіх сувязей з Хрысцінай Кілер. Тым часам, не толькі друк, але і ўся Палата Абшчын — ад правых па левых — дамагалася тлумачэнняў. Урэшце, 22 сакавіка Макмілан склаў заяву, у якой бараніў міністра Прафума перад плёткамі.

Аўтарытэт прэм'ера супакоіў грамадскую думку, але не надоўга. Нядаўна ізноў усе зацікавіліся фліртам міністра з паненкай Кілер. А яна, вярнуўшыся з Іспаніі, справакавала бойку неграў. Адбыўся суд. Яе новы паклоннік, трыццацігадовы негр Гардон з Ямайкі, за разбой прысуджаны на тры гады турмы.

У гэтакай сітуацыі ўспыхнула найбольшая сенсацыя. Невядома, ці пан міністр адчуў сябе абражаным здрадлівай натурай цудоўнай Хрысціны, ці азвалася ў ім пачуццё справядлівасці і сумлення, але даволі таго, што ён накіраваў прэм'еру афіцыйнае пісьмо, у якім сам прызнаўся да флірту з Хрысцінай. Разумеецца, што гэта значыць? Прафум ашукаў не толькі ўласную жонку, але перад усім ашукоўваў свайго прэм'ера і Палату Абшчын. За гэта ніхто не збіраўся гладзіць яго па галаве. Прафум перастаў быць міністрам. Каралева, якая звычайна асабіста развітвае ўступаючых міністраў — тым разам «звольніла яго ад абавязку нанесці візіт». Чуллівыя на мяшчанскія прынцыпы маралі журналісты і грамадская думка нарэшце задаволіліся.

Кансерватыўны ўрад, у склад якога ўваходзіў Прафум, выразна адчуў гэту кампраметуючую афёру. — Не чакай дабра ад такога ўрада, у якім міністр ашукоўвае міністра, — распісаліся лонданскія газеты. Нязначная на першы погляд афёра разраслася на праблему, што яшчэ больш паменшыць уплывы кансерватыўнай партыі ў агульных выбарах, якія адбудуцца ў наступным годзе.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

СА СПРАВАЗДАЎЧА-ВЫБАРЧЫХ КАНФЕРЭНЦЫЙ БГКТ

ДОБРА, АЛЕ...

Беластоцкі гарадскі аддзел БГКТ згуртоўвае зараз 621 членаў. Ці гэта многа ці мала? Залежыць якой меркай мерыць. Многа, бо звыш паўтысячы чалавек лічыла для сябе патрэбным узяць у рукі членскі білет БГКТ, згуртавацца ў сваёй нацыянальнай арганізацыі. Сярод іх — найбольш моладзі, і гэта асабліва цешыць.

Але ў Беластоку жывуць тысячы беларусаў — магчымых членаў БГКТ. Вось дайсці да гэтых тысяч людзей, паказаць ім праграму дзейнасці таварыства, гэта была б велізарная работа. Яе неабходна размеркаваць на даўжэйшы тэрмін, праводзіць пастаянна.

Гарадскі аддзел БГКТ мае ўжо за сабой пачатак гэтай працы. Супольна арганізавана культурна - асветныя мерапрыемствы з такімі прамысловымі багацеямі, як калектывы: тэкстыльнага камбіната «Фасты», фабрыкі імя Сержана, плюшоўкі і пасмантэрыі. Апрача гэтых прадпрыемстваў аддзел абняў сваёй сеткай дзейнасці дом культуры на Новым Месце, закрануў аб клуб міжнароднага друку і кніжкі і гарадскую бібліятэку, задамавіўся ў кіно таварыства польска - савецкай дружбы, наладзіў супрацоўніцтва з гарадскім аддзелам культуры і гарадской арганізацыяй Саюза сацыялістычнай моладзі. Гэта вельмі цэнныя першыя крокі. Іх неабходна пашыраць. У Беластоку дзейнічае звыш 20-ці розных клубаў Асабліва карысным было б для таварыства наладзіць пастаянную сувязь з такімі клубамі, як: студэнцкія, будаўляных, аддзелу культуры, ВРН і клуб «Сямі». Трэба аднак пастаянна ўзбагачваць формы гэтага супрацоўніцтва. Не адрэчы, напрыклад, было б арганізаваць у гарадскіх клубах аўтарскія вечары членаў беларускага Літаб'яднання «Белавежа», наладжваць выстаўкі беларускіх кніжак і часопісаў, народнага беларускага рукадзелля, паказываць найлепшыя беларускія вясковыя гурткі мастацкай самадзейнасці.

З перадз'ездаўскіх спрэчак вырысоўваецца галоўны напрамак дзейнасці таварыства — вёска. Здавалася б, што гарадскому аддзелу няма чаго рабіць у гэтай дзялянцы. У горадзе аднак жыве шмат членаў БГКТ, веды якіх вельмі патрэбны сялянам. Варта тады падумаць аб арганізацыі групы энтузіястаў для сувязі з вёскай. Спробы такіх сувязей былі ўжо праведзены. Трэба іх пашырыць, навязваючы кантакт з ваяводскім Саюзам сельскагаспадарчых гурткоў, з Саюзам сялянскай моладзі, з Лігай абароны краіны.

Крытычным аглядам гэтых і другіх спраў заняліся члены беластоцкай гарадской арганізацыі БГКТ на сваёй III па чарзе справаздачна - выбарчай канферэнцыі, якая адбылася 8 чэрвеня г.г. Новае праўленне аддзела ў далейшым узначаліў Л. Другавец.

вр.

Больш актыўнасці

Вялікія цяжкасці ў працы Беларускага грамадска-культурнага таварыства напатыкаецца на Сакольшчыне. Гурткі БГКТ, якіх налічваецца блізка 30-ці, працуюць слаба. Справа ў тым, што моладзь выязджае ў гарады да працы і гэта прычыняецца да таго, што гурткі БГКТ памяншаюцца па колькасці, а неаднойчы адыходзяць з вёскі самыя актыўныя яго члены. Многа хлопцаў і дзяўчат кожную суботу, пераважна з Беластока, вяртаецца да свайго роднага дома і разам з моладдзю гуртка БГКТ уключаецца ў працу. Трэба падумаць аб тым, ці не варта ў Беластоку нашаму таварыству праводзіць работу (сустрэчы, экскурсіі, вечарыны) з гэтымі выходцамі з вёсак, якія едуць на нядзелю ў сваю родную вёску. Гэтая моладзь магла б многа больш зрабіць на вёсцы.

На Сакольшчыне вельмі дрэнна выглядае справа з навучаннем беларускай мовы. Замест таго, каб пабольшвалася колькасць школ, у якіх беларуская мова навучалася б як прадмет, колькасць гэта змяншаецца. У мінулым у 23 школах дзеці вывучалі сваю родную мову, а зараз толькі ў 12 школах. Падпісчыкаў на часопіс «Ніву» налічваецца няпоўных 200. Гэта таксама недастаткова як на Сакольшчыну. Нядобра таксама з аплачваннем членскіх складчын. Многія члены БГКТ маюць залегласці ў аплаце складчын больш як за 2 гады.

Адной пацяшаючай справай з'яўляецца ў гэтым павеце тое, што добра разгортваецца мастацкая самадзейнасць.

Вось гэтыя галоўныя і шмат іншых спраў абмяркоўвалася 9 чэрвеня на справаздаўча - выбарчай канферэнцыі аддзела ў Саколцы. Канферэнцыю вёў Віталі Чыжэўскі, а справаздаўчы даклад аддзела чытаў Янка Беразавец. Нававыбранае праўленне аддзела ўзначаліў Аляксандр Рафаловіч. На заканчэнне канферэнцыі выступіла «Лявоніха».

(мх)

БГКТ Хроніка

■ 8 чэрвеня ў Беластоку адбылася гарадская справаздаўча - выбарчая канферэнцыя БГКТ. Канферэнцыя прыняла пастанову адносна далейшай дзейнасці гарадскога аддзела БГКТ, выбрала новае праўленне, якое ўзначаліў ізноў Лявон Другавец, і дэлегатаў на з'езд БГКТ.

■ 9 чэрвеня адбылася павятовая справаздаўча-выбарчая канферэнцыя Сакольскага аддзела, якая падсумавала працу за мінулую трохгадовую кадэнцыю і накрэсліла план далейшай працы аддзела, выбрала новае праўленне аддзела і дэлегатаў на з'езд БГКТ. Праўленне аддзела далей узначальвае Аляксандр Рафаловіч.

■ Драмгурток БГКТ з Дубіч Асочных, які ўзначальваецца Іванам Грыгаруком (Гайнаўшчына), выступаў у Дубінах з п'есай «Прымакі».

■ Гурток БГКТ у Ласінцы, якім кіруе Мікола Беразавец, уключыўся ў грамадскі чын пры будове дарогі Ласінка — Трывежа.

■ Мастацкі калектыў БГКТ з Градалёў выступаў нядаўна ў Райках (Бельскі павет) з п'есамі «Пярэстая красуля» і «Міхалка».

■ Самадзейнікі з гуртка БГКТ у Кожыне (Бельшчына) выступалі з п'есай «Міхалка» і «Суд» у Кленіках.

■ Члены гуртка БГКТ у Войшках (Бельскі павет) разам з мясцовай школай выязджалі на экскурсію ў Белавежу.

■ Гайнаўскі аддзел БГКТ арганізаваў у Іванках выстаўку аб дасягненнях Савецкай Беларусі.

■ Гурток БГКТ у Пасынках (Бельскі павет) на апошнім сваім сходзе пастанавіў арганізаваць з гуртком БГКТ у Катлах супольную экскурсію ў Варшаву.

Спорт

Футбольны тур I і II лігі ў мінулую нядзелю характэрны быў перш за ўсё высокімі вынікамі. Легія — Лехія 8:1, Заглэмбе — Лех 6:1. Іншыя не шмат адсталі. Сапраўдны ўраджай на голы. Па-ранейшаму ўпэўнена вядуць: у I лізе — Гурнік, у II — Шамберкі.

Калі гутарка аб выніках, то і беластоцкія футбалісты не адсталі ад вядучых каманд. У залеглым матчы граеўская Вармія нанесла паражэнне (на полі працўніка) лапскай Пагоні (4:0), а элцкі Мазур, які рыхтуецца да гульняў за пашпарты ў II лігу, у таварыскім матчы разграміў беластоцкую Гвардыю (5:0).

Пасля 15-дзённага перапынку ў сувязі з паездкай у Польшчу правялі чарговую гульню мінскія дынамаўцы. На сваім полі яны перамаглі маскоўскі Лакаматыў (1:0) і прайгралі (0:2) у Ленінградзе Зеніту. Няўдачы беларусаў у Польшчы трэба, здаецца, тлумачыць больш агульнымі з'явамі ў савецкім футболе. Няўдачна выступілі ў міжнародных сустрэчах і іншыя каманды. Спецыялісты прычыну паражэнняў бачаць у змене сістэмы. Як вядома ў гэтым сезоне савецкія футбалісты перайшлі на бразілійскую сістэму. А яе сутнасць яшчэ слаба ўсвоена як трэнерамі, так і ігракамі.

А цяпер золата. На нядаўна адбыўшымся ў Балгарыі чэмпіянаце свету па вольнай барацьбе беларускі барэц М. Мядзведзь заваяваў залаты медаль. Віншуем!

Аут

ДОМІК У САДЗЕ

На пачатку адзінаццатай гадзіны ночы ад будынку абвера адышла вялікая закрытая машына. У ёй знаходзіліся штандартэнфюрэр Больм і штурмбанфюрэр Бекер. Аўтамабіль перасёк амаль увесь горад і спыніўся ў метрах двухстах ад невялікага двухпавярховага катэджа. У гэтым адасобленым доміку, які быў скрыты ад пабочных вачэй густа разросшымся садам, была адна з канспірацыйных кватэр мясцовай контрразведкі, дзе прыймаліся і інструктаваліся найбольш засакрэчаныя агенты абвера.

Тут сёння павінна была адбыцца сустрэча Больма і Бекера з агентам па клічцы «Зялёны».

Высадзіўшы афіцэраў, шафёр ад'ехаў за вугал і падрыхтаваўся да доўгага чакання.

159

Контрразведчыкі накіраваліся да доміка. Бекер выняў ключ, адчыніў дзверы, прапусціў начальніка, увайшоў сам.

Дзесяццю мінутамі пасля ля доміка з'явіўся мужчына ў плашчы з паднятым каўнерам. Дзверы былі незамкнёны. Ён адчыніў іх і ўвайшоў.

Ганц Больм і Бруна Бекер сядзелі ў невялікай гасцінай і курылі.

У пярэдняй пачуліся крокі. У пакой увайшоў чалавек. Ён адкінуў каўнер плашча.

Гэта быў зваршчык Макс Вісбах.

ХТО ТАКІ ВІСБАХ?

Вісбах стаў сакрэтным супрацоўнікам контрразведкі год дваццаць назад. Ён быў хітры, лоўкі, дзейнічаў вынаходліва і таму цаніўся мясцовым кіраўніцтвам, а таксама групенфюрэрам Упіцам, які асабіста ведаў «Зялёнага» і не раз карыстаў з яго паслуг.

Ён, між іншым, падказаў абверу аперацыю «Гімлер» — правакацыю з польскімі вайсковымі мундзірамі, дакументамі і зброяй, дзякуючы якой фашысты атрымалі магчымасць узняць шум з выпадку ўяўнай польскай агрэсіі і ўвесці ў дзеянне «План вейс» — гэта значыць напасць на Польшчу.

Мінулай вясной, калі Упіц ламаў галаву над тым, як адвесці ўвагу савецкай разведкі ад тайнага сховішча архіваў, ён раптам успомніў аб Вісбаху.

— Дзе размешчаны тайнік? — спытаў Вісбах.

Упіц ухіліўся ад адказа.

160

— Але не ў Остбургу?

— Так, не ў Остбургу, — сказаў Упіц.

Вісбах папрасіў час, каб падумаць. Праз некалькі дзён ён з'явіўся і прадставіў план. Сутнасць яго заключалася ў тым, каб збіць з панталыку рускую разведку, пусціць па фальшывым сляду, наладзіць на гэтай дарозе засаду, перахапіць і знішчыць разведчыкаў.

— Усё будзе залежаць ад таго, — сказаў Вісбах, — ці зможам мы пераканаць рускую разведку ў тым, што архівы не там, дзе яны знаходзяцца, а ў іншым месцы, скажам у Остбургу.

— Як жа гэтага дабіцца?

— Цяжка, але магчыма.

Вісбах выклаў свой план. Трэба падабраць адданага агента, заслаць да рускіх. Там агент інсцэніруе правал, раскаянне на допыце і дае паказанне: ён, маўляў, ведае аб тайным сховішчы архіваў у раёне Остбурга. Прычым агент павінен ва ўсіх дэталях апісаць сапраўднае сховішча — яго размяшчэнне, унутраны парадак, характар упакоўкі дакументацыі. Гэта патрэбна для таго, каб рускія, калі яны ўжо маюць аб тайніку некаторыя звесткі, паверылі «раскаяўшамуся». Тады яны пераключацца на Остбург. А тут іх будуць чакаць...

— Не падыходзіць, — сказаў Упіц. — Цалкам надзейных і адданых агентаў не бывае.

— Ды...

— Вы прыемнае выключэнне, дарагі Вісбах, — усміхнуўся групенфюрэр. — Але пасылаць будзем не вас — іншага. А той, другі, возьме ды і рас-

161

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ГОД 1963 У ГАРАДКУ

Іван Трахімчык на будоўлі.

Шкілет аблеплены рыштаваннямі, горбы пустакаў і жвіру. Атмасфера вялікай будовы. Цэментавы пыл ліпне да ног і вопраткі. Будучыя залы-пакоі. Іван Трафімчык інфармуе: тут кіноглядзельная зала, тут бібліятэка, чытальня, зала для гульняў. У падзямеллі кавярня.

Па імправізаваных крутагаловых сходах ідзем на паверх. Унізе Гарадок. А гэтая будоўля высіцца над ім яшчэ з пустымі дзіркамі акон і дзвярэй, а ўжо цэнтр гарадоцкіх спадзяванняў. Дом культуры. Уласны! Зроджаны ў неспакойных сэрцах людзей, неймаверна смелы праект набірае вось колераў, кшталтаў, здаровага цела. Ракеты ляцяць на Марс, а рукі гарадчан лапата па лапаце выкідаюць сотні тон зямлі. Лапата па лапаце. Неспакойны век і неспакойныя людзі, якія рвуцца з матыкай на месяц. І зусім не дарма. Чакаць, ды чаго, дакуль, ад каго, а час усё праходзіць, бясцэнны час. У Гарадку патрапілі цаніць час. І ў выніку вось магутная будоўля горда глядзіць на прахожых яшчэ толькі дзіркамі акон.

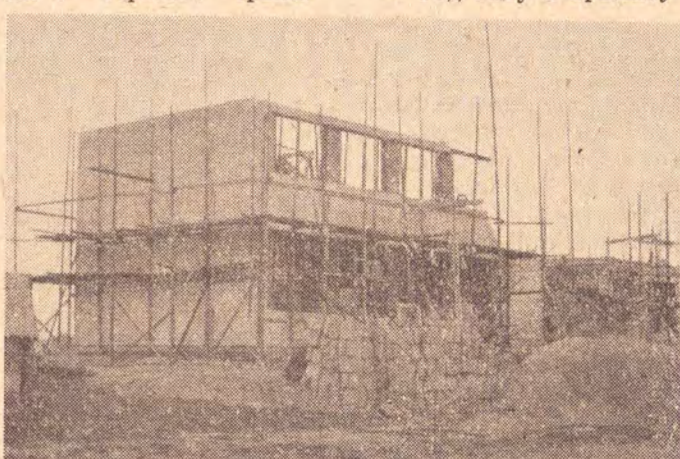
Вартасць бескарыснай (не бескарыснай, бо для сябе і пакаленняў) працы рук гарадоцкіх людзей уложанай у гэты дом? Нялёгка адказаць. Паўтара мільёна, ці крыху больш, агледзеўшы будоўлю, скажа фаховец. Але ў гэтым праўдзівым сухім паўтара мільёна злотых грамадскага чыну гарадчан не ўбачым сэрца людзей, якія рабілі мільён залатовак, не ўбачым іх мазалёў, натугу мускулаў людзей і коней.

Гарадоцкая ода неадлучна ад аднаго тамтэйшага чалавека, Івана Трахімчыка. Працуе манцёрам на пошце. Ці толькі? У тым то і справа, што не толькі. Яшчэ будуе Гарадоцкі дом культуры. Так сказалі ў Гарадку. Ад самога Трахімчыка цяжка чакаць, каб пачаў гаварыць аб сабе: «выбралі старшынёй камітэта будовы». А рэшта — вадзіў па будоўлі, глядзіце. І яшчэ: «Маем ужо гатовую ўсю сталярку. Пустакаў 7 тысяч зрабілі самі».

Скромнасць Трахімчыка і мне ўдзяляецца. Не маю сумлення прымушаць яго гаварыць пра сябе. Але ведаць хочацца: хто кіруе, якія інжынер. Намала ёсць спраў. Крыху выручае старшыня Прэзідыум ГРН Дзярманскі. Інжынерам, кіраўніком і ўсім іншым Трахімчык.

А Трахімчык вядзе па завулкам у нейкі дом. «Наш брыгадзір — Уладзімір Паплаўскі — прадстаўляе гаспадара і да яго — пакажыце планы».

Сядзім над планамі. Для мяне кітайшчына. А Трахімчык: так будзе выглядаць пярэдняя сцяна, так бакавая, так з тылу. Тут вось бачыце рэчка, мы яе ўрэгулюем і ў гэтым вось трохвугольніку зробім пляж. А тут кругом дома і далей будзе парк. А гэта прозвішчы інжынераў, якія нам бясплатна зрабілі праект. Вартасць яго 57 тысяч злотых. Запісваю — інжынеры з аддзела архітэктуры і будаўніцтва Прэзідыум Павятовай рады нарадовай у Беластоку: Любнеўскі, Буйноўскі, Шэлігоўскі, Бурак, Ціханюк, Малышка. Трахімчык дадае: «Любнеўскі і Фірсовіч трымаюць нагляд над ходам будоўлі. Прыязджаюць сюды з Беластока». І так, лініі і крэсачкі з лістоў паперы замяняюцца ў сцены, вокны.

Дом культуры, дня 7 мая 1963 г. (Прыдзе дзень, калі пакажам іншы яго здымак).

А дом культуры, хоць яшчэ пустымі дзіркамі акон свеціць, ужо, здаецца, варушыць Гарадок, ужо падказвае, забаўляе. Ужо, здаецца, гарадчанам не захочацца ўвайсці ў свежыя парогі з пустымі рукамі. Ужо, здаецца, хочацца ім сустрэць адкрыццё свайго дома з пэўным здабыткам. Ужо, ведаю добра, што свядома і рэальна думае аб гэтым адзін чалавек у Гарадку — Пётр Мішчук.

У між часе прыпомню: некалькі год таму быў у Гарадку жаночы хор пад кіраўніцтвам Ніны Мушынскай. Гарадок ведалі ва ўсёй Польшчы. Тут, гаворачы словамі Твардоўскага, не ўбавіць, не прыбавіць, так гэта было. Потым цудоўны калектыў перастаў існаваць. Усе шкадавалі вельмі, ды больш нічога не рабілі. Таму я з тым большай упартасцю дабіралася да чалавека, які захацеў адрадзіць традыцыю Гарадка.

І вось мы сядзім за круглым сталом у пакоі Пятра Мішчука. Аддаем яму голас.

— Год таму я прыехаў сюды. Прыглядаўся і ўбачыў, што моладзь ходзіць самапасам, усё каля гасподы круціцца. У Гарадку — фабрыка, ГС, сякая-такая святліца, і кожны хацеў мець мастацкі калектыў толькі для сябе. Я стаў на становішчы — нам трэба яднацца. Стварыць адзін калектыў, але добры. Для ўсіх. І так пачалося.

— У кабінеце старшыні ГРН праводзіце свае спеўкі?

— Так. Старшыня адабрае нашу працу і памагае. Ды не толькі ён. Па сутнасці я разам з Нінай Цыванюк — сакратаром Прэз. ГРН і Шурай Яроцкай з фабрыкі пачалі ўсю гэтую справу. Яны цяпер спяваюць у хоры.

— Гарадок і яго акаліцы вельмі багаты народнымі песнямі нідзе не запісанымі. Як вы глядзіцё на тое, каб ваш хор вывучаў гэтыя песні, захоўваў іх, папулярызаваў?

— Я яшчэ не паспеў пазнаёміцца з тутэйшым песенным фальклорам, але зраблю гэта, буду запісваць песні, і мы будзем уключаць іх у нашую праграму.

— Я асабіста цешуся, што ў Гарадку зноў пачынае варушыцца, пачынае ажываць добрая, пахвальная традыцыя Гарадка. Вы напэўна чулі пра яе?

— Я зраблю ўсё, што ў маіх сілах, многа аднак залежыць ад людзей, ці будзе ахвота, ці будуць прыходзіць, ці захочуць працаваць. Я сказаў ім у пачатку, што буду працаваць без грошай, абы рабіць нешта добрае. Я не магу сядзець бяздзейна, не прызвычаены. Планую яшчэ развучваць гарманістаў, каб потым стварыць аркестр.

І так, што ж можна сказаць яшчэ... Хіба толькі прыпомніць Гарадку, што ахвота і энтузіязм да працы дырыжора Пятра Мішчука — гэта толькі частка, вялікая, але частка. Да яе дадаць ахвоту і энтузіязм маладых і старэйшых гарадчан і тады атрымаем цэласць, якая зможа прыносіць прыгожы плён. Вельмі хочацца, каб уваскрэсла спявачая слава Гарадка перыяду Ніны Мушынскай. Апошнія словы пішу з надзеяй і перакананнем, што людзі ў Гарадку ганаровыя і не спыняцца на палавіне дарогі.

ВЕРА ЛЕЎЧУК
Фота: Г. Рагазінскі

НАСУСТРАЧ IV З'ЕЗДУ БГКТ

(Працяг са стар. 1)

арганізаваў масавую працу ў лесе пры ачыстцы дрэў. Зараз на кніжцы ПКО гуртка знаходзіцца 8 тысяч злотых. Яшчэ некалькі канцэртаў скупаўскіх артыстаў — і жыхары вёскі, як першыя ў павеце, будуць штодзённа аглядаць тэлевізійныя перадачы.

Аднак найбольш тыповай дзейнасцю таварыства на Гайнаўшчыне з'яўляецца арганізацыя насельніцтва да грамадскіх чынаў. Гурток БГКТ у Альхоўцы быў ініцыятарам пабудовы новай крамы. Члены гуртка больш за ўсіх працавалі пры яе пабудове. Зараз у Альхоўцы культурным аб'ектам з'яўляецца мясцовая крама. Тут можна купіць усё, ад іголкі да матацыкла. Месячны абарот Альхоўскай крамы складае звыш 60 тысяч злотых. Прыклад Альхоўкі стаўся папулярным на ўсёй Гайнаўшчыне. Усюды там, дзе будаваліся новыя крамы, гурткі БГКТ былі самымі актыўнымі ўдзельнікамі грамадскіх чынаў.

Крама ў Альхоўцы, якой ініцыятарам пабудовы быў гурток БГКТ. **Фота: В. Млыньчык**

крыецца перад рускімі. Не, тут трэба дзейнічаць інакш. Па-першае, агента нельга знаёміць з аперацыяй. Аб архівах ён павінен даведацца быццам выпадкова, абсалютна павінен быць упэўнены, што сховішча знаходзіцца ў Остбургу. Па-другое, агента трэба правáліць так, каб ён і не падазраваў, што яго падставілі. Па-трэцяе, трэба падабраць, не вельмі стойкага чалавека, які б абавязкова пакаяўся на допыце і выклаў савецкай контрразведцы тое, што «даведаўся» аб архівах. Тады ён будзе трымацца гэтых паказанняў, што б з ім не рабілі. бачучы ў іх сваю самую галоўную шанцу застацца ў жывых! Вы злавілі маю думку!

— Яна цудоўная! — усклікнуў Вісбах. Галоўнае ў ёй, што агент не зменіць паказанняў, нават калі яго будуць пілаваць на кавалачкі. Ён жа ўпэўнены, што гаворыць чыстую праўду і ў гэтай праўдзе — яго ратунак!

— Менавіта так, Вісбах. Але пойдзем далей. Мы не гарантаваны ад выпадковасцей. Агента могуць падстрэліць пры перакідцы праз лінію фронта. Пры арышце ён раптам акажа супраціўленне і будзе забіты. Ён, чорт вазьмі, можа захварэць і памерці, урэшце — трапіць пад машыну. Або возьме і не раскрыецца на допыце.

— Або яму не паверачь!

— Ваша праўда, Вісбах, яму могуць і не паверыць. Вывад: аднаго агента недастаткова. Патрэбны яшчэ і другі. Для страхоўкі.

— Другі агент з такімі самымі паказаннямі? — Вісбах зморшчыўся.

162

— Не абавязкова агент.

— Пачакайце. — Вісбах падскочыў на крэсле. — А што калі гэта будзе перабежчык?

— Якога падрыхтуюць па такім жа прынцыпу? — сказаў Упіц.

— Так. І закінуць, што ён і падазраваць не будзе, што закінуты. Калі зрабіць усё, як трэба, гэты чалавек будзе глядзець на следчага сумленнымі вачыма, упэўнены, што аказвае рускім неацэнную паслугу.

— Уф, — сказаў Упіц, адкідваючыся ў крэсле. — Менавіта так, Вісбах. Гэта тое, што патрабавалася. Чорт вазьмі, нібы гара з плеч! Мы з вамі перадолелі галоўную цяжкасць. Апошняе — тэхніка.

Вісбах задумаўся.

— Здаецца, я знайшоў добрага кандыдата на ролю перабежчыка. — Ён усміхнуўся. — Мой сябар. Камуніст адзін з тых, каго мы не рушылі, каб сачыць сувязі і лавіць іншых. У пляцак разаб'ецца, каб толькі дапамагчы рускім!..

Так былі распрацаваны асноўныя рысы аперацыі з Хоманам. У той жа час Упіц падабраў і другога ўдзельніка аперацыі — агента. Як ужо вядома, ім аказаўся Ліс-Шчука.

ПАДЗЕІ ЗАВАСТРАЮЦЦА

І так, Вісбах увайшоў у пакой, дзе яго чакалі Больм і Бекер. Быў усхваляваны.

— Паўтары гадзіны назад я засёк Шуберта, — сказаў ён.

163

— Оскара Шуберта? — Больм устаў.

— Яго самога. Бачыў, як вось зараз бачу вас. І ведаеце, з кім быў Шуберт? З Ота Шталекерам!

Больм прайшоўся па пакоі.

Адшукаць Шуберта, след якога контрразведка даўно згубіла, было вялікай удачай. А што Шуберт быў разам са Шталекерам, рабіла ўдачу абвера яшчэ больш значнай. Можна было меркаваць, што менавіта праз Шталекера Шуберт трымае сувязь з няўлоўным парашутыстам.

— Расказвайце, Вісбах, як была справа, — загадаў Больм.

— Але я яшчэ не сказаў усяго. Шуберт і Шталекер ведаюць Генрыха Губэ — шафёра завода «Ганс Бемер».

Шафёр Генрых Ґубэ! Штандартэнфюрэр Больм успомніў сваю гутарку з Упіцам і допыт палоннага Цюпы. Цяпер было ясна, хто пакінуў кінжал лагерніку Андрэю.

— Але і гэта не ўсё. — Вісбах падсунуўся да субяседнікаў. — Паўгадзіны назад я ўстанавіў, што ў Остбург прыбыў Георг Хоман!

— Перабежчык Хоман? — у адзін голас усклікнулі Больм і Бекер.

— Ён гаварыў са мною па тэлефону. — Вісбах усміхнуўся, любуючыся выкліканым эфектам. — Мы ўмовіліся аб сустрэчы. Званіце, каб падрыхтавалі людзей. Трэба зрабіць так, каб заўтра з раніцы, калі я выйду на спатканне, з мяне не спускалі вачэй.

(Працяг на стар. 7)

164

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

НАСУСТРАЧ IV

КУРСЫ І САМАДЗЕЙНАСЦЬ

Асноўныя дасягненні БГКТ на Бельшчыне — гэта асветная праца з узрослымі. Вельмі папулярныя тут праблемныя курсы, якія арганізуе таварыства супольна з інспектаратам асветы. Запачаткаваны яны ў 1960 годзе. Тады было іх толькі тры. Зараз у 11 вёсках павета старэйшыя жыхары вучацца роднай мовы.

Праблемныя курсы — гэта асноўная прычына, што на Бельшчыне карэнным чынам узрасло чытальніцтва беларускай кніжкі ў 16 бібліятэках. Бібліятэкі налічваюць каля 2000 пастаянных чытачоў.

Мастацкі калектыў у Паўлах адзін з лепшых на Бельшчыне.

Характэрнае для Бельскага павета і развіццё руху мастацкай самадзейнасці. Зараз існуе тут 16 драмгурткоў. Напрыклад, драмгурток у Леўках, якім кіруе настаўнік мясцовай школы Генрык Гаўзе, заняў першае месца ў Ваяводскім аглядзе гурткоў мастацкай самадзейнасці. У гуртку пазашкольная моладзь і старэйшыя жыхары вёскі. Нядаўна яны з пастаноўкай беларускай п'есы выступалі ў Варшаўскім палацы культуры і навукі.

Добра дзейнічаюць таксама гурткі мастацкай самадзейнасці ў Паўлах, Дзянісках, Кожыне, Войшках і другіх мясцовасцях павета.

Надзя Азябла ў сваім агародчыку.
Фота: В. Млыньчык

ІНІЦЫЯТАРЫ НОВАГА

Пянькі праславіліся на Беласточчыне тым, што купілі сто першы трактар у павеце. Тут існуе сельскагаспадарчы гурток, які ўжо мае чатыры трактары з поўнымі камплектамі сельгасмашын. У Пяньках існуе таксама вядомы са сваёй актыўнай працы гурток БГКТ. Гурток БГКТ быў ініцыятарам шэрагу грамадскіх чынаў пры пабудове і рамонце дарог, загаспадараванні сенажацяў і іншых. Члены гуртка шырока разгарнулі ў сваім асяроддзі рух мастацкай самадзейнасці. Найбольш актыўнымі і здольнымі артыстамі пянькоўскага драмгуртка з'яўляюцца трактарысты сельгасгуртка на чале з Янкам Тарасэвічам. Душой гуртка мастацкай самадзейнасці ў Пяньках з'яўляецца Надзя Азябла, жонка старшыні праўлення Беластоцкага павятовага аддзела БГКТ — Янкі Азяблы. Хата Азяблаў у Пяньках сталася проста штабам мастацкага руху. Азяблы ўжо не маладыя. Маюць узрослых дзяцей. Не гледзячы на гэта яны тут асноўным маторам усяго новага, што змяняе шэрае вясковае жыццё.

Надзя Азябла з'яўляецца таксама сакратаром гуртка вясковых гаспадынь. Гэта вельмі актыўны, ініцыятыўны гурток. Па яго ініцыятыве пянькоўскія жанчыны супольна з гуртком БГКТ наладзілі курс гатавання і пячэння. А зараз яны прыступілі да арганізацыі вясковага дзяцінца. У час летніх палявых прац пянькоўскія дзеці будуць пад належнай апекай педагога. Гэта шмат аблегчыць цяжкую працу вясковых жанчын.

Пянькоўскія трактарысты Мар'ян Пяскоўскі і Юрка Ваўранюк (апошні — актыўны ўдзельнік драмгуртка).
Фота — Млыньчык

ВЯРНУЛІСЯ З АПОЛЯ

(Працяг са стар. 1)

лася, мы тады зрабілі ім канцэрт. Пусцілі ў рух усе рэзервы сваіх умеласцей. Было прыемна. Хачу сказаць таксама, што тамтэйшыя гледачы маюць аднак вялікую культуру. У цемнаце людзі захоўваліся вельмі спакойна, не было ніякіх нягодных выбрыкаў, выкрыкаў ці свістаў, як гэта здараецца аж надта часта ў нас. Я размаўляў з людзьмі, што ж было рабіць? Арыентацыйна гавару, якіх 80 працэнтаў гледачоў на нашым канцэрце прыйшло з вёсак. Гэта часта людзі з былой Заходняй Беларусі, або з нашай Беласточчыны.

Напрыклад, у Гродкаве зноў такі момант. Калі я не выйду на сцэну, на мяне ўпарта глядзяць уважлівыя вочы нейкага старэйшага пана. Упартыя, але чулыя. Даходзіць да песні «Беласточчына», апошняя зваротка «На Беласточчыне правёў я маладосць» — бачу ў тых вачах слёзы, чалавек вымае хустачку і выцірае іх.

У Намыслове настаўнік сельскагаспадарчага тэхнікума прывёў на наш канцэрт усю моладзь школы. Аказалася, ён сам беларус. Але моладзь была задаволена. Ах, колькі кветак мы ад іх атрымалі!

— То вас хіба там разумелі?

— Мы і баяліся адразу, што не будуць разумець. Аднак разумелі і то дакладна. Рэагавалі на ўсе гумарыстычныя моманты адразу.

— Хто з артыстаў найбольш падабаўся?

— Рэч нязмерна характэрная: у нас найлепш прымаюцца танцы і гумарыстычныя дыялагі. Там — песні, і то песні лірычныя. Наша Ніна (Свентахоўская — ВЛ) сваім «Маўчаннем» і «Вячэрнім вальсам» падбіла апальчан цалкам.

—Аб чым гэта сведчыць, па-твойму?

— Безумоўна аб вялікай музычнай культуры і любві да песні.

— Ты яшчэ не сказаў, як само Апольскае ваяводства.

— Шырокія прасторы ворных зямель. Вельмі добрыя азіміны і ярына. Амаль усё ў ПГР-ах, мноства садоў і зелені. Чыста і парадак. Само Аполе — у зелені дрэў, амаль не відаць дамоў.

Вера Леўчук

КАСТУСЬ ЯНКОЎСКІ

Верка была цяжарнай і тады збунтавалася.

— Я ў вас усё роўна бы служанка — тое прынясі, туды пайдзі, так зрабі...

Нікодым Лісоўскі, яе муж, маўчаў.

Аляксандр не вытрымаў нараканняў братавой:

—Раз ты служанкаю сталася дык бяры па шэсцьдзесят пудоў і выматвай з хаты! — Аляксандр ведаў цану: па столькі плацілі служанкам знаёмыя гаспадары.

Верка астаўбянела.

Раскошны — малатарняй зарабляе. Што ж яму цяпер значыць — шэсцьдзесят пудоў! Проста — глупства.

Верка не забудзе дзевяру гэтых слоў. Не забудзе тых пасажных тысяч, што скарысталі на куплю малатарні.

У Слоі пляткавалі, зайздросцілі братам. Аж увосень 1950 года ўсміхнуліся суседзі: абмен грошай! У мураванай хаце Лісоўскіх паніка.

— Казаў табе, халера, каб не трымаць грошай, — пекліўся Аляксандр і бегаў з кута ў кут. — На бобах засталіся, чэрці паняслі на хвасце ўсёй заробак.

— Ад цябе нат' залатоўкі не выпрасіш, — кракваў Нікодым. — Пад падушку хаваеш...

За 200.000 злотых Аляксандр атрымаў усяго каля 6 тыс. у новай валюце.

— Наеліся, дурню!

Страты трэба адбіць і гэта яднала братоў. Аляксандр усё малаціў і малаціў дзесьці пад Саколкаю. Сезон. Для пэўнасці плату браў збожжам — па два пудзікі за гадзіну. Нікодым давозіў паліва для агрэгата і назад забіраў на фурманку цяжкія мяшкі з жытам. Гнаўся ў Крынкі або Саколку на торг. Прадаваў.

— Не спяшай, — хітрыў Аляксандр. — Пад вясну зацэнім столькі, колькі захочам. Зразумеў?!

Нікодым ішоў араць і абсяваць бацькоўскія загоны. Хтосьці пасмейваўся, што Аляксандр сілком жаніў яго на старасць, каб было каму абрабляць гаспадарку...

Капітал рос, і калі ў аколіцы загаварылі аб калектывізацыі, Аляксандр адчуў, што яго інтарэсы недаўгавечныя.

Супрасльскі кампаньён Прасняк дудукаў:

— Маеш грошы? Купляй пляц у Супраслі і будуй хату пакуль не запозна.

Аляксандр ужо ведаў, што значыць спазніцца з грашыма. Купіў пляц. Зімою, не чакаючы вясны. Летам аказалася, што падмоклы ён.

— Надулі, сукінсыны, але няма часу дабівацца праўды.

Нацэліўся на адно: уцячы з вёскі. Падатковыя наказы гміна шле на імя Нікодыма. Ну, і дзякаваць Богу.

— Слухай, — кажа Аляксандр Нікодыму. — Давай, пабудуем хату на два канцы, на ўсякі выпадак і табе прыдасца яна.

Будова не спорылася. Аляксандр прывык камандаваць. Прагнаў майстра.

— Рабі сам, раз ты такі разумны! — абураўся вясковы спец.

Нікодым дапамагаў брату і таму, каб той урэшце пераехаў да Супраслі, і даў яму вольную руку на гаспадарцы.

* * *

Аляксандр ажаніўся неспадзявана. Перад летам.

У хату прыйшла яшчэ адна гаспадыня — Ольга. Яна не квапілася мяняць мураванку на нявыканчаную драўляную хату ў Супраслі — далёка ад мужыковых і пасажных загонаў. А Верка ўжо восьмы год, як замужам тут. У яе двое дзяцей — Валя і Нінка.

Вайна «нерваў» немінучая. Ні з таго, ні з сяго грахнула чутка, што Ольга нагаварыла Аляксандра, каб прадаў тую хату.

У сераду Нікодым запрог каня. На возе расселася Верка з дзяўчынкамі.

Куды выбраўся? — азваўся Аляксандр.

— Валя прыхварэла, павязу да знахара.

Нікодым вярнуўся на чацвёрты дзень, увечары. Адзін.

— Да Супраслі ўцёк? — шыпеў Аляксандр. — Заб'ю, сволач.

— Я заняў свой канец... — прабаваў тлумачыцца Нікодым.

— Не быць гэтаму!

Паміж Лісоўскімі разгарэлася дзяльба — за пару мяшкоў бульбы, за адзін-другі воз саломы, за ка-

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

З'ЕЗДУ БГКТ

РАГАЧОЎСКІЯ ГАРМАНІСТЫ

ПАМЕНШЫЛАСЯ СПАЖЫЦЦЁ АЛКАГОЛЮ

Калі гурткі БГКТ з Рагачоў, Мікуліч і Мядзвежыкаў пастанавілі супольна арганізаваць клуб - кавярню ў мясцовай школе, былі такія, што падсміхаліся з гэтых намераў.

— Кавярня добрая ў горадзе, — гаварылі, — але ў вёсцы? Хто ж да яе пойдзе?

Цікавыя даклады на розныя тэмы, добра арганізаваныя вечарыны, а нават танцы прыцягнулі ў клуб-кавярню не толькі моладзь, але і старэйшых жыхароў акалічных вёсак. Потым супольна арганізавалі тут калектыў мастацкай самадзейнасці. Клуб-кавярня сталася найбольш папулярным месцам культурнага адпачынку вясковага насельніцтва. Цікава, што за гэты час назіраецца ў аколіцы спадак спажыцця алкаголю і традыцыйныя «музыкі» перасталі быць месцам бескультурнасці і боек.

А гурток БГКТ у Вульцы - Нурэцкай арганізаваў праблемны курс. Яго ўдзельнікі перш за ўсё пастанавілі вывучаць беларускую мову. А зараз пачалі арганізаваць 50-асабовы рэгіянальны калектыў песні і танца.

Гурткі БГКТ у Сямяціцкім павеце найбольшую працу праяўляюць у арганізацыі розных курсаў (крою і шыцця, пячэння, язды на матацыклах, а нават фатаграфіі), чым здабылі сабе папулярнасць насельніцтва.

Супрацоўніцтва з прадпрыемствамі

Формы працы гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку багатыя і рознародныя. Ужо некалькі год аддзел сістэматычна арганізуе курсы ігры на музычных інструментах. Курсы гэтыя сталіся вельмі папулярнымі сярод жыхароў Беластока. З кожным годам усё больш ахвотных прыступае да навукі ігры на акардэоне ці гітары.

Папулярныя ў горадзе і выстаўкі, якія часта арганізуе аддзел.

Аднак найбольш карысная праца аддзела — гэта супрацоўніцтва з большымі прадпрыемствамі Беластока. Даклады на розныя тэмы, фотавыстаўкі, дэманстрацыя кінафільмаў у фабрычных святліцах, папулярызуе дзейнасць БГКТ сярод рабочых, садзейнічае добраму сужыццю палякаў і беларусаў.

Курс ігры на акардэоне пры аддзеле БГКТ у Беластоку. Фота — архіў.

РОЛЯ НАСТАЎНІКА

Вялікую ролю ў дзейнасці нашага таварыства адыгрываюць беларускія настаўнікі. Яны прапагатары роднага слова, арганізатары руху мастацкай самадзейнасці ў нашых вёсках.

Адным з такіх настаўнікаў на Сакольшчыне з'яўляецца Янка Аляксеюк, кіраўнік пачатковай школы ў Новым Востраве.

Мастацкі рух у Новым Востраве пачаўся ад арганізацыі Аляксеюкам праблемнага курса беларускай мовы для ўзрослых. Тры гады таму назад па прапанове кіраўніка, курсанты пачалі развучваць ролі да пастаноўкі першай п'есы Нававостраўскія артысты пабывалі ў шматлікіх мясцовасцях Сакольскага павета. А сёлета на ваяводскім аглядзе драмгурток з Новага Вострава заняў II месца.

Янка Аляксеюк сярод сваіх вучняў. Фота — В. Млынчык

РАДЫЁГУТАРКІ

Наймалодшым аддзелам нашага таварыства — аддзел у Дуброве. Існуе тут усяго некалькі гурткоў. Аднак з Дуброўскага радыёвузла рэгулярна і сістэматычна раздаецца голас дыктара на беларускай мове. Гэта старшыня Дуброўскага аддзела Янка Кіндзюк праводзіць радыёперадачы на роднай мове. Гэта і ёсць пачаткам дзейнасці БГКТ на Дуброўшчыне.

ПРАЦАВАЦЬ, КАБ СНЕГ ГАРЭЎ

(Працяг са стар. 1)

Не значыць гэта таксама, што мы маем выручаць у пашырэнні сельскагаспадарчых ведаў іншыя арганізацыі. Каб дабіцца жаданага поспеху, патрэбныя супольныя намаганні, патрэбная любоў да роднай зямлі. Нічога само не зробіцца. Калі мы хочам жыць лепш, культурней, нам не павінны быць абыякавымі крыніцы нашага багацця. Яны ў нас у асноўным адны — зямля. А яна бы талерка: што пакладзеш, тое і возьмеш.

Аб правільнасці выбранага напрамку паказала і перадз'ездаўская дыскусія на старонках «Нівы». Дыскутанты выказалі шмат каштоўных думак. Несумненна дапоўніць іх З'езд.

Разам з ростам нашага таварыства, узрастаў і актыў яго — асноўны фактар развіцця кожнай грамадскай арганізацыі. Асабліва выдзяляўся ў гэтай галіне гайнаўскі аддзел, якога праўленне патрапіла арганізаваць да працы актывістаў і самое актыўна ўключалася ва ўсе мерапрыемствы.

Праойдзены перыяд паказаў, што праца там найлепш разгортвалася, дзе дабраліся сапраўдныя актывісты, для якіх праца ў Таварыстве не была яшчэ адной грамадскай нагрузкай, а выцякала з іх унутраных патрабаванняў.

Такіх людзей трэба нам шукаць і пашыраць імі актыў. Без іх мы не зможам зрабіць новага кроку наперад. А перад намі не асфальт. Ды і не ў гладкасці паверхні, па якой ідзем, заключаецца грамадская праца. Калі здолееш узяцца за справу — і снег загарыцца, не здолееш — і масла не ўспыхне.

рову, авечкі, калыску, калаўротак, дзежку. На Каляды Верка забірала цялушку ад пасажнай каровы, а Аляксандр кінуўся не даваць яе. Схапіў за слончык і біў па руках, спіне, галаве.

— Я цябе накармлю!

Верка засудзіла Аляксандра, а Аляксандр Верку. За пабой. Лекары лічылі раны на спіне братавой і шчацэ дзевяра.

Аляксандр раз'юшаны. Падае ў суд брата Нікодыма за тое, што ён заняў другую хату.

— Супрасльскім панам захацеў быць!

Нікодым хадзіў у Слою ноччу, да швагра Івана. Прасіў падмогі. Здаў яму ў арэнду сваю часць — шэсць гектараў бацькаўшчыны. Выходзіў ад яго над ранам, горбіўся на марозе і расплываўся ў цемнаце. Да Супраслі каля трыццаці кіламетраў — праз Равок, Азярок, Сакалду.

З тых пор жыццё братоў лічылася ад суда да суда — ад няўдачы да ўдачы, і наадварот. Цяжка спамятаць, колькі адбылося іх? Мо' дзевяць, дванаццаць, а мо' і пятнаццаць? З'язджалася горба сведкаў, па трыццаць-сорак асоб. Нікодым трымаецца аднаго адваката, але Аляксандр не любіць кланяцца і па старой прывычцы падганяе свайго мецэнаса:

— Ну, узяў пан грошы дык глядзі, каб абараніў.

— Пайшлі вы к чорту! — ускіпіць абаронца.

І Аляксандр ідзе шукаць сабе новага адваката.

Праз чатыры гады, здаецца, дабіўся, чаго жадаў, але не зусім: штоправда, Нікодыма эксмітавана, аднак прыйшлося сплаціць брату палавіну вартасці хаты — пятнаццаць тысяч злотых.

Каморнік выясняў Нікодыму, што трэба вяртацца ў Слою, але той замахаў рукамі.

— Не, ніколі!!!

— Зразумейце, вы ж не выйграеце справы, бо ўсе дакументы адносна пляца і хаты аформлены былі на імя Аляксандра...

Знайшоўся прытулак у суседа Кастэцкага. Нікодым упарта не прымаў ад пісьманосца Аляксандравых сплат. Відаць, спадзяваўся адстаяць свае рацыі?.. Пошта адсылала грошы ў касу беластоцкага суда.

Аднойчы Кастэцкі гаворыць:

— Купляй мой пляц пры вуліцы Зялёнай 4. Будуйся памалу.

Давялося бегаць у суд за грашыма ды заўсёды не хапала там якойсьці фармальнасці. Адзінаццаць разоў!

Прайшло роўна паўтара года, калі разжыўся на ўласны... хлеўчык з пустакаў і раскватарагаўся ў ім.

— Згнаю, дзеда, — смяецца Аляксандр і гаворыць для Мішкі Утка: — Хочаш, едзь у маю хату да Супраслі, яшчэ заплачу табе за догляд, перад зладзеямі...

Утка не схацеў. Паехаў Фёдар Мічэйка з сям'ёю. Плаціў Аляксандру па 50 зл. у месяц.

— Усяго? За такую хату?!

50 злотых варочаліся са Слоі назад — да Супраслі.

— Што яму здаецца!! — гарачыўся Фёдар і не прымаў вернутых грошай. Пошта адсылала іх у касу Ольштынскай дырэкцыі. Вандравалі «пяцьдзесяткі» па шляху: Супрасль — Слоя — Супрасль — Ольштын. Мічэйку надабрыдла такое марнатраўства, перастаў плаціць.

Аляксандр заенчыў:

— Пяты год жыве і не плаціць. Прадаю хату!

— Прадавай.

— І прадам!!!

— Не думай, на вуліцу не выкінеш сям'і! Няма такога права.

— Ты, сук...

Дыскусія закончана. Грыміць лаянка.

Аляксандра немагчыма зразумець. Ні то ён прадае хату і страшна цэніцца, каб вярнуць тых «страчаных» пятнаццаць тысяч, што Нікодыму сплаціў. Зноў раптам згаджаецца, каб Мічэйка жыў у ёй і просіць аб сплату «залегласцей», ну, хаця па 100 злотых.

Патрэбна грошай, многа грошай. Суды і адвакаты не чакаюць. Аляксандр абдумаў новую вайну: як не даць Нікодыму 30 тысяч зл. гаспадарскай рэкампенсаты?

— Сам жа згадзіўся перад судом на такую суму, — жаліцца Верка.

Аляксандр разгадаў Нікодымаў план.

— Уласнай хаты захацелася яму, валакіце! Засмуроджу ў хлеўчыку...

Справа «трыццаці тысяч» павандравала аж у

(Працяг на стар. 7)

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

ПАСЛЯ ТЫСЯЧЫ І СТО СТУПЕНЯХ СЛАВЯНСКАЙ ПІСЬМЕННАСЦІ

«Калі наш філосаф быў у Венец-ті, епіскапы, ксяндзы і манахі накінуліся на яго як вароны на сокала:

— Скажы нам, чалавеча, — гаварылі, — як ты стварыў кніжкі славянам і вучыш іх, калі мы ведаем толькі тры мовы: стараяўрэйскую, грэчаскую і латынь?

Філосаф адказаў:

— Як не сорамна вам апазнаваць толькі гэтыя тры мовы! І патрабаваць, каб усе іншыя народы аставаліся глухімі?»

Тымі словамі сярэдневяковы аўтар біяграфіі Кірыла і Мефодзія апісвае сцэну, якая адбылася ў IX стагоддзі ў адным з касцельных сабораў, калі Кірыл абараняў раўнапраўе нацыянальнай мовы славян з мовамі рымскай і візантыйскай імперый.

Кірыл быў мовазнаўцам, ведаў латынь, грэчаскую, стараяўрэйскую мовы, а нават мову хазараў і арабскую мову. Канстанцінопальскі імператар пасылаў яго з рознымі дыпламатычнымі місіямі, між іншым да халіфа ў Багдадзе. І таму, калі ў 863 годзе пасланцы вялікамараўскага князя прыбылі ў Візантыю, просячы, каб прыслалі ім манахаў, якія валодаюць славянскімі мовамі, выбар імператара затрымаўся на асобе Кірыла і яго брата Мефодзія, роднай мовай якіх была балгарская мова.

Славяне, якія не ведалі ні латыні, ні грэчаскай мовы, уласна кажучы, былі замкнуты ў крузе ўласнай, роднай культуры, пераказваемай з вуснаў у вусны, паколькі не мелі ўласнага алфавіта адпавядаючага гукам іх мовы. Кірыл пастанавіў стварыць алфавіт, у якім пераказалі б патомкам тагачасны культурны здабытак, перакладзены на славянскую мову, што ставіла б яе ў роўным радзе з лацінскай і грэчаскай мовамі, якія лічыліся адзінымі мовамі культурнага свету.

За лацінскай сцэнаю хавалася палітычная, эканамічная і культурная экспансія германскай імперыі, а за грэчаскай сцяною — візантыйская імперыя. Складаючы славянскі алфавіт і ўводзячы славянскую мову на міжнародную арэну, Кірыл і Мефодзій стварылі да нейкай меры «трэцюю сілу» ў тагачаснай Еўропе — славянскі свет, які меў адыграць так важную ролю ў гісторыі свету.

Прыехаўшы ў Маравію, абодва браты аб'явілі вайну германскаму духавенству, якое старалася падпарадкаваць тыя землі Рыму і германскай імперыі. Вучоны Кірыл складае славянскі алфавіт, а Мефодзій выступае з прамовамі да людзей на зразумелай для ўсіх мове. Выклікала гэта лютасць германскіх епіскапаў, якія паклікалі абодвух братоў на папскі суд, закідваючы ім адшчапенства. Дайшло тады да апісанай сцэны, у якой Кірыл і Мефодзій баранілі перад саборам права да нацыянальнай мовы і славянскай культуры.

Так пачалася гісторыя славянскай пісьменнасці.

Праца Кірыла і Мефодзія — стварэнне славянскага алфавіта і першых кніг на славянскай мове — нарадзіла ўмовы да фарміравання самастойнай славянскай культуры. Скінута спробы ўтрымліваныя славянскіх народаў у пагардзе да ўласнай мовы, уласнай традыцыі і ўласнай народнай культуры.

Князь Барыс, першы цар паўсталай у IX стагоддзі балгарскай дзяржавы, пабудаваў у Прэклавіі манастыр і пасяліў там манахаў, якія займаліся развіццём мовы і славянскай пісьменнасці. У хуткім часе прэклаўскі манастыр стаўся цэнтрам народнага культурнага руху на Балканах. У 893 годзе абвясцілі там славянскую мову афіцыйнай мовай дзяржавы балгарскай імперыі.

На памяць тых здарэнняў, згодна з традыцыяй, дзень 24 мая святкуецца ў Балгарыі як Дзень балгарскай асветы і культуры, а таксама славянскай пісьменнасці. У гэтым годзе святкаванне асабліва ўрачыстае, таму што тысяча і сто год прайшло з таго дня, у якім абодва браты, Кірыл і Мефодзій, адправіліся са сваёю культурнаю місіяй у славянскія краіны.

«Каб ацаніць дзейнасць тых абодвух братоў, а таксама іх вучняў, мы павінны сысці па гэтых тысяча і сто ступенях і ўздыхнуць паветрам іх стагоддзя»... — піша Л. Станчэў, балгарскі пісьменнік.

Самыя высакародныя ідэалы чалавецтва — права да самастойнага палітычнага і культурнага развіцця кожнага народа, мір і дружба паміж усімі народамі — бяруць пачатак ад дзейнасці гэтых двух братоў.

І таму памятае аб іх не толькі балгарскі народ.

АНДРЫЯН ЧЭРМІНЬСКІ

ПАСАДКА НА ЖЫВОТ

Хутка, выгадна і цікава — гэта язда самалётам. Не язда, а палёт. Хто б не хацеў так ездзіць. Не пераймайцеся — прыдзе такі час.

Нашыя сучасныя самалёты маюць адзін маленькі дэфект — часам уздумаюць сапсавацца. Як, напрыклад, гэты на здымку — японскі. Ішоў ужо на пасадку, а калёсікі ўзялі і не захацелі высунуцца. Як тут у такім выпадку рабіць пасадку? Вельмі небяспечна. А ў самалёце 53 пасажыры. І ў такіх хвілінах усё ў руках шчаслівага лёсу і пілота. Самалёт са здымка сеў шчасліва на жывот на аэрадроме ў Токіо. Можна было ўздыхнуць. **(вл)**

КОЛЬКІ ГАДОЎ АКІЯНУ?

Па ступені распаду радыю можна дакладна вызначыць узрост вулканаў, горных хрыбтоў, карысных выкапняў, рэшткаў старажытных раслін. Многія прыродныя радыёактыўныя ізатопы ў прыродзе з'яўляюцца своеасаблівым гадзіннікам.

У час Міжнароднага геафізічнага года вывучэнню гэтай здольнасці радыю ўдзялялася вялікая ўвага. Савецкія геолагі і геахімікі даследавалі накапленні радыю ў водах акіяна, у глеі, які ўсцілае яго дно.

Акіяналагічныя экспедыцыі працавалі ў Ціхім і Індыйскім акіянах, на велізарнай плошчы ад Антарктыды да экватара. Асаблівую ўвагу вучоных прыцягнулі пробы «завісі» найдрабнейшых часцінак, што асядалі доўгія гады на дно акіяна.

Дзесяткі тысяч тон акіянскай вады перапрацавалі магутныя ўстаноўкі, якія аддзялялі часцінкі з радыём.

Гіганцкая работа была праароблена не дарэмна. Першыя ж аналізы паказалі, што колькасць радыю ў асадках нераўнамерная. Радыёактыўнасць акіянскіх глыбінь высокая. Чырвоныя глыбокаводныя гліны, якія сустракаюцца толькі на глыбіні чатырох-пяці кіламетраў і больш, маюць у сотні разоў больш радыю, чым звычайныя гліняныя пароды на сушы.

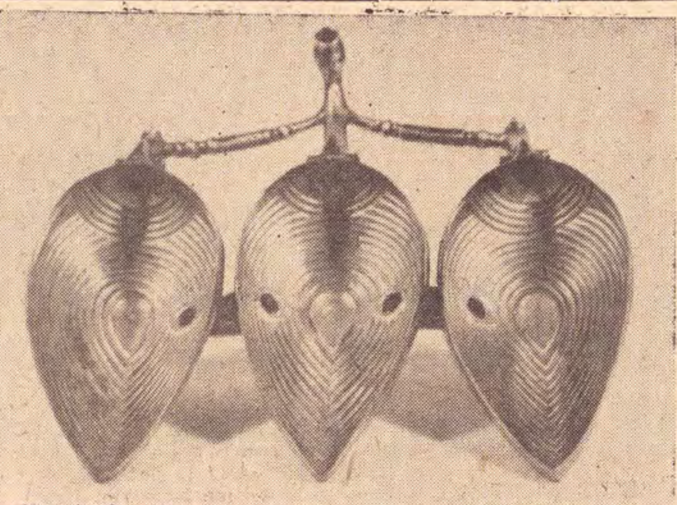
Чым выклікана такая высокая канцэнтрацыя?

Радый паступае ў акіян разам з рачнымі водамі. Затым яго захопліваюць часцінкі «завісі», і ён разам з імі пачынае асядаць. Праходзячы шматкіламетравую таўшчыню акіянскіх вод, часцінкі абагачаюцца радыем і асядаюць на дно. Вось чаму глыбакаводныя асадкі — так званыя чырвоныя гліны — найбольш радыёактыўныя.

Цяпер, калі выяўлены заканамернасці размеркавання радыю ў акіяне, галіна ўжывання «радыёактыўнага гадзінніка» расшырылася. Па ім мы дакладна вызначым узрост акіянаў, высветлім хуткасць накаплення асадкаў на дне, даведаемся, як змяняецца клімат нашай планеты.

Ужо атрыманы папярэднія даныя. Да прыкладу, Індыйскі і Ціхі акіяны існуюць каля ста — ста пяцідзесяці мільёнаў гадоў.

(АДН)

У Варшаве ў Народным музеі адкрыта выстаўка п. з. «Мастацтва на балгарскай зямлі ад старажытных часоў да нашых дзён». Экспазіцыя ахоплівае звыш 300 твораў.

На здымку: адзін з прадметаў залатога скарбца з VIII стагоддзя да нашай эры.

КАБ НЕ БЫЛО БОМБАЎ...

Голад на зямлі ўсё яшчэ з'яўляецца балючай праблемай. Важнай перашкодай у ліквідацыі голаду з'яўляецца дзікая гонка ўзбраенняў. За грошы выданыя на ўзбраенне пасля апошняй вайны можна было б праз 50 год бясплатна пракарміць усіх людзей на свеце, а таксама пабудаваць кватэры для 500 мільёнаў сем'яў.

Цяпер у арміях свету служыць каля 20 мільёнаў маладых, моцных мужчын, а 30 мільёнаў чалавек працуе пастаянна пры будове вайсковых баз і ў ваеннай прамысловасці, вырабляючы непатрэбныя вінтоўкі, гарматы, танкі, бомбы. Трэба прытым заўважыць, што ваенная тэхніка хутка «старэе»... **(ся)**

БЕЛАРУСКІЯ ЭКСПАНАТЫ Ў ПОЗНАНІ

Прамысловасць Беларусі будзе дэманстраваць на кірмашы вялікую колькасць розных вырабаў.

Мінскія аўтамабілебудаўнікі выставілі для агляду сваю новую машыну — самазвал «МАЗ — 503». Мінскі мотавеласіпедны завод пакажа дарожныя веласіпеды. Станкабудаўнікі Віцебска прадставілі на кірмаш бясцэнтравашліфавальныя станкі, а машынабудаўнікі бабруйскага завода імя Леніна — розныя помпы.

Тэлевізар «Беларусь — 110», радыёлу «Мінск — 61», фотаапараты «Вясна», кінапраектары «КН — 11» і «КН — 12» пакажуць прадпрыемствы электратэхнічнай і прыборабудаўнічай прамысловасці Беларусі.

НАШТОЎКА З БЕЛАРУСІ

На фабрыцы птушынага маса ў калгасе імя Тэльмана, Мінскага раёна.

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

© PDF: Kamunikat.org 2024 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

Трыбуна чытачоў

НАСУСТРАЧ IV З'ЕЗДУ БГКТ

Вечарына ў Варшаўскім аддзеле

ДЫСКУСІЙНЫЯ ВЕЧАРЫ

Добра развівае дзейнасць сталічны аддзел нашага таварыства. Налічвае ён зараз 178 членаў. Адной з цікавейшых форм дзейнасці таварыства ў Варшаве — гэта дыскусійны клуб пад кіраўніцтвам мастака і паэта — Янкі Анісэровіча. Тут часта адбываюцца даклады на тэму эканомікі і гісторыі, асветы, культуры, мастацтва, музыкі. Дыскусійныя вечары сталіся проста традыцыяй у працы Варшаўскага аддзела.

Гурток з Арэшкава

Была нядзеля. Набліжаўся вясенні вечар, калі да нас прыехалі мастацкія самадзейнікі з Арэшкава. Маладых акцёраў прымалі мы першы раз. У праграме былі беларускія, польскія і рускія песні, п'еса «Прымакі» Я. Купалы. Выступленні працягваліся дзве гадзіны. Арэшкаўскі хор бярэ за аснову традыцыі сваёй вёскі. Яны выконвалі песню, якая ад вякоў бытуе на беларускай вёсцы. Гледачы захапляліся ігрой маладых акцёраў і ў кароткіх камедыях, вадэвілях і сцэнічных жартах, а выкананне п'есы адбылося поўнасцю паспяхова. Усе 14 асоб многа сіл аддалі гэтай п'есе. Асабліва спадабаліся касцюмы. Арэшкаўскі калектыў яшчэ малады. Тым больш варта пахваліць іх выступленне са сваёй цікавай і дасціпнай праграмай. Кожны быў задаволены гэтым выступленнем. На тварах гледачоў лёгка можна была ўлавіць прыемныя ўражанні і радасныя хваляванні. Ад імя мясцовых жыхароў шчыра дзякую калектыву з вёскі Арэшкава за тое, што так прыемна развесяліў нас у вольны ад працы час. Гэты малады таленавіты гурток мае далейшыя планы: пашыраць культуру беларускіх вёсак. Гурток са Старога Ляўкова жадае сваім сябрам з Арэшкава далейшых поспехаў.

Янка Цялушэцкі

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

МЯДОВЫЯ РАЗВАЖАННІ

Ну, ну — гэта тэма як рака. Толькі практыкі, толькі навуковых работ, толькі парад і ўказанняў. А рэч ідзе пра малое, нявіннае стварэнне — пра пчалу.

Калі захочаце прачытаць шматлікія тамы кніжак аб пчалярстве, даведаецеся, што ўжо старажытныя рымляне... Так, так — ужо ў папірусе Эбэрса гаворыцца аб ужыванні мёду, як лекавым сродку ў Егіпце. Піша аб тым Гіпакрат, рэкамендуючы мёд на хваробы вантробы і нырак. Аб лекавым дзеянні мёду гавораць і іншыя.

Дык вось, тысяча год... Натуральна. Вобразнае адлюстраванне «пакражы» пчолам мёду 15.000 год таму знайшлі ў Іспаніі. Пачаткова абрабоўвалі гнёзды, якія знаходзіліся на дрэвах, або ў шчылінах скал. Потым пачалі будаваць вуллі ў выглядзе плеценых з ракіты або саломы кошаў.

Былі, зразумела, вельмі наіўныя тэорыі і погляды. Сам Арыстоцель выказаў «думку», што пчолы ўзнікаюць з падлы. Гэтая тэорыя праіснавала да XVIII стагоддзя.

Вулей — гэта дом асаблівай сям'і. Налічвае яна ад 40000 да 80000 пчол. Жывуць тут самцы, або трутні, а таксама самкі-маткі і работніцы. Матка жыве 3—5 гадоў, а яе выключным заданнем з'яўляецца размнажэнне. Работніцы жывуць ад 28 да 40 дзён. Яны працуюць ахвярна дзеля дабра сям'і, а калі яны ўжо непаваротлівыя, нядужыя, выкідаюць іх з вулея, як непатрэбных.

Пчалярства на Беласточчыне не з'яўляецца ў дастатковай ступені развітым. Маем каля 50000 вулляў, якія размяшчаюцца нераўнамерна ў паасобных раёнах ваяводства. Некаторыя займаюцца гадоўляю пчол вось так сабе, для пацехі. Іншыя адносяцца да гэтай працы больш сур'ёзна, маюць па 20 або нават па 50 вулляў. Некаторыя атрымоўваюць па 50 — 60 кг мёду з гектара. Аднак жа сярэдняя ўраджайнасць усё яшчэ малая і складае 5—6 кг з рою.

Прычыны? Ёсць іх некалькі. Нізкія веды, недахоп меданосных раслін побач пасекі, малое выкарыстанне лясоў і надта вялікая эксплуатацыя пчол. І ў далейшым замала маем меданосных раслін як: грэчкі, рапсу, гарчыцы, сырадэлі, вікі, люцэрны.

Дзе паставіць пасеку? Месца павінна быць зацішнае, сярод рэдка растучых дрэў, каб дождж не падмочваў, каб глеба была ўрадлівая. Зямлю арэм, барануем і высейваем мяшанку траў з белаю канюшынаю. Найлепш падыходзіць англійскі райграс і чырвоная аўсяніца (костшэва), якія высяваем з канюшынаю ў прапорцыі: 10+10+3, або 7+7+5 кг.

Цяпер ставім вуллі і пачынаецца праца. Калі лета апраўдае спадзяванні, зможам сабраць... бочку мёду. Можна ча гэтым добра зарабіць. Давайце падлічым: 50 кг мёду з вулея, гэта мінімум 2000 зл. З пасекі, якая налічвае 50 вулляў, можам атрымаць каля 100000 зл.

Нездарма ўтварылася прыказка аб «мядовым месяцы». Не пагарджаючы гэтым месяцам варта пакваніцца на мядовы цэлы год.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

ВЁСКА ЛЯШУКІ

Вёска Ляшукі налічвае 35—36 дамоў. Вуліца ў вёсцы простая і прыгожая, даўжынёю ў 400 — 450 метраў, маставая зроблена з камення 3—4 гады таму назад. Вуліца абсаджана дрэвамі. Растуць тут вішні, слівы, вязы, ліпы і іншыя. Шмат гаспадароў маюць сады, даглядаюць іх.

А яшчэ некалькі год таму наша вёска выглядала брыдка. Вуліца была няроўная, шмат было ямак, панадворкі ў некаторых гаспадароў былі непрыгожыя, брыдкія. Мала было добра дагледжаных садоў.

А зараз вельмі прыемна паглядзець на нашу вёску, прыемна прайсціся па вуліцы.

Мікалай Харкевіч
Ляшукі

ДЗЯЛЬБА

(Працяг са стар. 5)

Варшаву. Аляксандр чым хутчэй збяднеў — прадаў малатарню, веялку, на шчасце(!) здох конь, і г.д.

Летам, мінулага года, каморнік перадзяліў зямлю.

— Пагадзіцеся, — прасіў братоў.

Аляксандр засоп:

— Пане, датуль будзем судзіцца, пакуль я не заб'ю яго!

Каморнік выцер хустачкаю лоб.

Нікодымаў швагер, Іван, мамантальна адрокся ад арэнды.

— Нарабіўся. Выцягнуў сокі і пакінуў аблогі!

Нікодым стараўся не паказвацца ў Слоі. Яго часць загонаў існуе толькі на судовым плане. Аляксандр арэ і сее па-старому, як бы і не было перадзелу.

* * *

— Дзяцей мы не маем, тай за багацтвам не гонімся... Гэта Нікодым такі хцівы, не дае спакойна дыхнуць, чыста агаліў нас...

Аляксандр усё гаворыць і заглядае ў вочы. На развітанне піхнуў мне ў далоню жмут чырвоных сотак. Хабар для рэдактара...

У Беластоку напаткаў я Нікодыма. З ім гаварылася больш па-людску, ён не прабаваў захаборыць мяне.

— Чорт ведае, колькі вывалілі грошай на суды... Аляксандр мсціцца; заця́ўся ды годзі...

Словам: дзяльба.

КАСТУСЬ ЯНКОЎСКІ

«Дом Кніжкі» ў Беластоку **просіць кіраўнікоў школ** злажыць **заказы** ў кнігарнях «ДК» на школьныя імпартаваныя **падручнікі** на 1963/64 навучальны год:

Сявернева А.
— Беларуская мова кл. II

Сіўко Н.
— Прапісы кл. II, III, і IV.

Сявернева А.
— Беларуская мова кл. V і VII

Жыркевіч М.
— Падручнік беларускай мовы

Баранова М.
— Гісторыя БССР кл. VIII і IX.

Тамашова Л.
— Родная літаратура

Барысенка В.
— Беларуская літаратура.

КІНО

Праграма на 17.VI. — 23.VI.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Piąty wydział" (czeski), 18—20. „Dom na rozstajach" (radziecki), 21—23.

Кляшчэлі
„Mały marzyciel" (radz.), 18—20. „Głos z tamtego świata" (polski), 21—23.

Чаваслы
„Dziewczyna z dobrego domu" (polski), 22—23.

Нараў
„Dwaj panowie N" (polski), 19—23.

Нараўка
„Pierwszy lot w Kosmos" (radziecki), 19—23.

Чаромха
„Ruda Julka" (franc.), 18—20. „Spotkanie w „Bajce" (polski), 21—23.

Чыжы
„Rodzina Milcarków" (polski), 19—23.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Komedianty" (polski), 19—23.

Брянск
„Syn skazańca" (angl.), 18—20. „Jutro przestaniesz umierać" (radz.), 21—23.

Грацік
„Dom bez okien" (polski), 19—23.

Орля
„Jadą goście, jadą" (polski), 19—23.

Райск
„Alibi nie wystarczy" (czeski), 19—23.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Torreador" (meksykański), 18—20. „Czternaście dni" (jugosł.), 21—23.

Міхалова
„Pod słońcem Indii" (hinduski), 18—20 „Kolorowe pończochy" (polski), 21—23.

Супрасль
„Księga dżungli" (angl.), 18—20. „Wielka, większa i największa" (polski), 21—23.

Чорна Беластоцкая
„W. I. Lenin" (radz.), 18—20. „Mord w Berlinie" (NRD), 21—23

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Śladami Ikara" (radz.), 18—20. „Dom na rozstajach" (radz.), 21—23.

Міляйчыцы
„Mord w Berlinie" (NRD), 18—19. „Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 20—21. „Spotkanie w „Bajce" (polski), 22—23

Нурэц-станцыя
„Rok przestępny" (radz.), 18—20. „Kolorowe pończochy" (polski), 21—23.

Сіпра.
„Człowiek który stchórzył" (radz.), 18—20. „Czas rozłąki" (radz.), 21—23.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Skrawek błękitnego nieba" (jugosł.), 18—20 „Ogniomistrz Kaleń" (polski), 21—23.

Сухаволя
„Globke — biurokrata śmierci" (NRD), 18—20. „Bariera ognia" (radz.), 21—23.

Шудзялава
„Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 19—23.

Янаў
„SOS na Pacyfiku" (angl.), 18—20. „Spóźnieni przechodnie" (polski), 21—23

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Dziewięć dni jednego roku" (radz.), 22—23.

Новы Двор
„Z soboty na niedzielę" (angl.), 22—23.

ТАЙНА ЭЛЬБЫ

(Працяг са стар. 3)

Больм пацягнуўся да тэлефона, зняў трубку.

— О, чорт! Не працуе тэлефон.

— Тэлефон выключаны, — няголасна сказалі ля дзвярэй.

Усе павярнуліся. На парозе стаяў Аскер.

— Не рухацца, — скамандаваў ён. — Падняць рукі!

Бекер рэзка прысеў, сунуў руку ў кішэню.

Аскер націснуў спуск. Хлопнуў выстрал.

Бекер выпусціў зброю, цяжка зваліўся на падлогу. Апошнія памалу паднялі рукі.

Наступіла цішыня.

— Рукі за галаву, — загадаў Аскер. — На калені.

Не зводзячы з іх вачэй, Аскер прайшоў да акна, пастукаў па шыбе пальцамі. У пакой увайшлі Шуберт і Шталекер.

(Працяг за тыдзень)

Дарагое СЭРЦАЙКА!

Вучуся ў адной з беластоцкіх сярэдніх школ у адзінаццатым класе. Засталося вельмі мала часу, і я ўжо буду лічыцца дарослай, атрымаю атэстат сталасці. Паходжу з вёскі. Нядаўна я пабывала на вяселлі ў брата, які жаніўся з дзяўчынаю з далёкай ад нашай вёскі. І вось на гэтым вяселлі я пакахала прыгожага хлапца, сваяка жонкі майго брата. Мы танцавалі толькі з сабою. Я яму таксама спадабалася, нават на другі дзень прызнаўся мне ў каханні. Вяселле скончылася, а я вярнулася ў школу. І сталася найгоршае, не магу ўзяцца за навуку, а тут ужо экзамены. І то апошнія экзамены. Я чытаю, а думаю пра Валодзю. Валодзя пісаў, каб я ў нядзелю прыехала да дому, ён прыедзе да нас. Што рабіць, Сэрцайка, ці ехаць да Валодзі, бо не магу без яго жыць, ці астацца ў інтэрнаце, але думаю, што і так нічога не навучуся.

Галіна
з Беластока

Дарагая **Галінка!**

Вельмі шкада, што не магла табе раней адказаць.

Ты павінна якнайхутчэй з гэтым скончыць. Перад табою ж так блізка ўжо апошнія экзамены, вынік тваёй 5-гадовай цяжкай навукі. Перад табою ўжо зараз адкрыюцца дзверы вышэйшых устаноў. А ты ў такія сур'ёзныя жыццёвыя хвіліны такая лёгкадумная.

Ні ў якім выпадку не раю ехаць да Валодзі. Вазьмі кніжку, ды вучыся. А каб навука табе «ішла ў голаў», падумай, што цяпер маеш здаць экзамены, а тады будзеш магла марыць аб Валодзі, што за некалькі дзён ты вернешся да Валодзі з гонарам — з прафесіяй. Інакш жа сорамна табе будзе сустрэцца з Валодзем, і таму ты павінна яшчэ больш «узяць сябе ў рукі».

Жадаю поспехаў у апошніх экзаменах

СЭРЦАЙКА

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-10002

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA

Nakład 5458 Bltk A 3

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

КУР'ЁЗЫ

РЭКОРД

Дыктар чылійскага радыё Мунас Нунес устанавіў сусветны рэкорд няспынный гаворкі ў мікрафон — 51 гадзіна і 30 секунд. Увесь час ён знаходзіўся пад наглядам урачоў хуткай дапамогі на выпадак, калі яму стане дрэнна. Рэкорд мінулага года, устаноўлены Карласам Гарсіям, складаў 50 гадзін і дзве мінуты.

«Ліберасьён».

З украінскага гумару

КАЛЯ ПЛОТУ

Двух суседзяў, стоячы каля плоту, вядуць гутарку:

— Вельмі вас перапрашаю, суседзе, што мае куры выдзяўблі ўсе зерні на вашым полі.

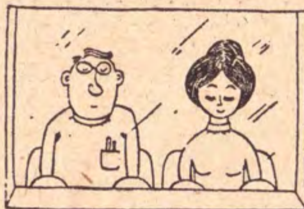
— Не шкодзіць. Мой Бобік выдушыў усіх вашых курэй.

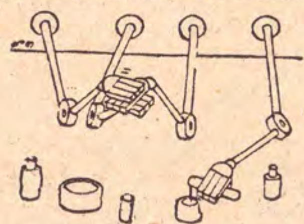
— Дробязь. Я толькі што застрэліў вашага Бобіка.

— Ведаю. Я паламаў вашу стрэльбу на дробны кусочкі.

— Гэта яшчэ нічога не значыць. Галоўнае, што нашых добрасуседскіх адносін нішто не можа паламаць.

п. вб.

Без слоў.

ЦАРЫ

Было гэта ў царскай арміі. Аднойчы ў час навукі да салдат падыйшоў афіцэр. Салдаты выструніліся.

— Ану, хто мне раскажа пра цароў нашай матушкі Расіі?

Усе майчалі. Афіцэр тыкнуў пальцам у нізенькага салдата.

— Раскажы!

Той выпаліў, як па камандзе:

— Цар Пятрук першы, Кацярына другая, Аляксандр трэці, Мікола, і яшчэ нейкая царыца, чорт бы яе забраў, забыў як зваць...

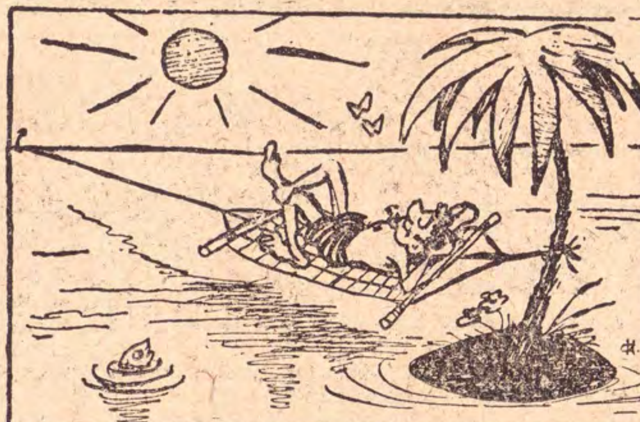
РАШУЧЫ

— Праўдападобна ваша жонка мела намер выехаць у Крыніцу?

— Так, але я рашучы, не дазволіў ехаць.

— Я чуў, што яна аднак выехала.

— Так... выехала, але без майго дазволу.

МОКРАЯ СМЕРЦЬ

Чытаем мы газеты, мілыя грамадзяне, і ўздрыгваем. Са ўсіх канцоў даходзяць вестні, што людзі топяцца. Хто ў возеры, хто ў рэчцы, а грамадзяне з шырокімі гарызонтамі — мора выбіраюць.

А ўсё таму, што плываць не ўмеем. Кожны сабака плывае, а чалавек не кожны. Праўдзівей, сярод уласных спраў чалавек плывае з фасонам, а на вадзе не можа ўтрымацца.

Я, напрыклад, таксама плываю няважна. Затое ныраю выдатна. Як нырну, магу быць пад вадой пяць мінут і больш, пакуль мяне людзі добрыя з-пад вады не выцягнуць.

Таму я вышэй кален у ваду не ўваходжу і нават у лазні крычу, каб выратавальны круг падрыхтавалі. Сцеражонага Бог сцеражэ, таму і жыву яшчэ на свеце.

Чалавек створаны вельмі далікатным. Вадой захлябнецца — гатовы. Празмерна гарэлкай нальецца, таксама гатовы. На службе нага спатыкнецца і тут гатовы. Вось і паспрабуйце ў такіх умовах дажыць спакойнай старасці.

Патрабуецца цяпер, каб грамадзяне мелі сярэднюю адукацыю. Таму шматлікія людзі ў вячэрніх школах вучацца. А па-мойму, будзь ты з вышэйшай адукацыяй, а калі плываць не ўмееш — грош табе цана.

Лекары рэкамендуюць чытаць кніжачку «Першая дапамога патанаючым». Апісваецца там, якімі рухамі можна з чалавека ваду выціснуць і паветра ўціснуць.

Па-мойму, больш практычным было б забараніць купацца, тым, хто не мае веласіпеднай помпкі.

Помпка — найважнейшая рэч для ўсіх, хто не ўмее плываць. Напрыклад, збярэцца чалавек лезці ў ваду, раздзяваецца на беражку, затым веласіпеднай помпкай надуе ў сябе паветра і потым плывае, бы пузыр. Зразумела, трэба старацца ў вадзе не выпускаць паветра, інакш спатрэбіцца «Першая дапамога патанаючым».

Жарты жартамі, а колькасць патанаючых прымушае нас непакоіцца. Звярніце ўвагу, мілыя чытачы, большасць тапельцаў — юнакі і мужчыны. Выходзіць, жанчыны разумнейшыя за нас і не ведаючы броду не сунуцца ў воду.

Вада рве берагі, каменне паносіць. А жыццё чалавечае панесці для яе так лёгка, як чалавеку саломінку пераламаць.

Не забывайце гэтага, мілыя чытачы, тады няшчасных выпадкаў будзе менш. На той свет няма чаго спяшацца мокрымі, невядома яшчэ, ці можна там высушыцца.

Дзядзька Лявон

ВЯРБЛЮД І ЛІСА

Уброд раку
Пераходзіў вярблюд.
Пытае ліса:
— Ці глыбока тут?
— Ды не, кума,
Усяго на ступню!..
Пайшла ліса,
Пачала тануць.
— Ах, прайдзісвет!..
Ах, гад вярблюд!..
А ты ж казаў —
Не глыбока тут!..
Вярблюд з берага
пазірае:
— Гледзячы... ступня
якая!..

Эдуард Зубрыцкі

ГУМАРЭСКІ

СЮРПРЫЗ

У кабінет Антона Кузьміча прынеслі новыя карціны. Нікель на іх зззяў сонечнымі зайчыкамі.

— А чаму б такія не павесіць дома, га? — разважаў Антон Кузьміч. — Дарагаватыя, праўда. Жонка не пагодзіцца. Ах, гэтыя жонкі! Ім усё мала.

Зноў зірнуў на карнізы, а яны ззялі ўсё прывабней і ўсё больш спакушалі.

— А чаму нікому ў голаў не прыйшло падараваць такія на наваселлі? Жонка, вядома, з радасцю прыняла б. А што калі?..

Антон Кузьміч уважліва агледзеў старыя карнізы, што стаялі ў парозе, і ў думках вылаяў шафёра за нездагадлівасць. Трэба ж было павесіць іх, а тады давядзецца самому.

— Тады трэба будзе табе, даражэнькі, на сабе несці назад. Зараз жа. Чуеш?.. Сорамна? Затое сумленна.

І ўжо з дакорам:

— Не чакала я такога сюрпрызу.

— А я чакаў? Хаця... чаму ад вас чакаць толькі благога?

І. Ісачанка

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Сёння, з выпадку з'езда БГКТ, адступім ад правіла і замест задавальнення просьбаў канкрэтных чытачоў, прысвецім нашу песню актывісткам Таварыства (хай прабачаць актывісты, але жанчыны маюць першынство). Зразумела, што ў песні адлюстроўваецца не толькі сучасная сітуацыя, але твор выбягае таксама наперад.

ЧАСТУШКІ АКТЫВІСТКІ БГКТ

Я ў БГКТ уступіла,
Стала многа кніг чытаць,
Кніжкі мяне навучылі,
Жыццё наша пазнаваць.

Пад акном маім прыгожа
Ружа белая цвіце.
Люба глянуць нам на «Ніву»,
З кожным нумарам расце.

Весялей іграй гармонік,
Хай нясецца слава.
Я ў аколіцы сваёй
Актывісткай стала.

Мне за добрую работу
Вызначылі прэмію, —
Патэфон я атрымала
І машыну швейную.

Усё хадзіла я, збірала
Кветкі верасовыя.
Актывіста палюбіла
За вочкі вясёлыя.

Мы ў сельгасгурток уступілі
І па-новаму жывём,
Не сярпом ўжо, як бывала,
А жняяркай жыта жнём.

Шырэй вуліца раздайся,
Трактарам дарогу дай.
Мы змагацца будзем дружна
За высокі ўраджай.

На ігрушы спеюць грушы,
А на дубе — жалуды;
З намі кожны сёння дружыць,
І стары і малады.

ЧАГО ЗАХАЦЕЛА

— Ты зноў вяртаешся з гасподы? — сказала жонка да мужа.

— А ты б хацела, каб я там вечна сядзеў.

АФАРЫЗМЫ

Выдаткі на якасць работы — чысты прыбытак.

Хмары — не дах для сельскагаспадарчых машын.

Трохпавярховая лаянка нічога агульнага з будаўніцтвам не мае.

Доўгая нарада дзень укарачае.

Высока падняты нос галаву прыніжае.

П. Макарэвіч

— Глядзі, што гаворыш, бо яны маюць дурную звычку паўтараць кожнае сказанае намі глупства.

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024